

ויקהל (106)

התורה כל כך את נדבת הנשיאים, עד שיחדה פסוק מיוחד כדי לתאר את נידבתם, הרי בניגוד לבני ישראל לא השקיעו הם מומן לצורך הבאתם, אלא מצאו אותם עם המן. ביאר רבי שלום שבדרון זצ"ל: אמרו חז"ל שהמן לא היה יורד לכולם במידה שוה, אלא לצדיקים היה מגיע עד פתח האוהל, לבינונים מחוץ לאוהל, ולרשעים בקצה המתנה. הנשיאים הצדיקים היו רגילים שהמן היה מגיע אליהם בכל יום לפתח הבית, אך כדברי התרגום יונתן, העננים שהביאו את אבני השוהם הניחום עם המן בקצה המתנה, וכדי ללקטם הוצרכו הנשיאים באותו היום ללקוט את המן בקצה המתנה יחד עם הרשעים, מה שודאי גרם להם ללא מעט בושה. למרות זאת לא חסו הנשיאים על כבודם והלכו ללקוט את האבנים, ועל כך ראוי, ודאי, ליחד פסוק מיוחד לנידבתם. *ספר "ומתוק האור"*

ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה (לה, ל)

מדוע הדגיש משה רבינו בדבריו לעם: "ראו קרא ה' בשם"? מהו עניין אותה "ראייה"? יש לומר: בעיני ישראל היה מוקשה הדבר, שמעשה המשכן יוכל לכפר להם חטא העגל. על כך הביא להם משה רבינו ראייה גדולה, שלא בחר השי"ת לעשיית המשכן אלא את בצלאל נכדו של חור, שהרגו ישראל במעשה העגל. בכך יהיה לישראל אות ומופת, כי במעשה המשכן יתכפר חטא העגל והקטיגור יהפוך לסניגור. לכן ייחס הכתוב את בצלאל עד חור ותו לא, להורות שהוא מזרעו של חור ודווקא משום כך נבחר לעשיית המשכן. כמו כן מכיון שעשו את העגל מזהב, לכן בכל מעשה המשכן מוזכרת נתינת הזהב תחילה והכסף אחריו, בעוד שבמקומות אחרים הוקדם הכסף לזהב, כדברי הכתוב: "לי הכסף ולי הזהב" (חגי, ב, ח). גם בחירתו של אהליאב בן אחיסמך למטה דן היתה בשל עניין זה. הואיל ולסוף כמה דורות עתידים ישראל לעבוד לעגל שעשה ירבעם בן נבט בדן (מלכים א, יב, כט), לפיכך הקדים השי"ת רפואה למכה, ומינה את אהליאב ממטה דן לעשיית המשכן, לכפר על העוון שנעשה בדן. *רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא" בשם האריז"ל*

ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבבו פל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה לעשת אתה (לו, ב)

מכאן יסוד גדול בעבודת ה', שאם נושא אדם ליבו למשימה כל שהיא בעניני תורה ומצוות, אף למטרה

ויקהל משה את כל צדת בני ישראל (לה, א)

ידוע כי תרי"ג מצוות מכוונות כנגד איברי האדם, רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברים ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים. וכבר שאלו, הלא יש מצוות השייכות לכהנים, ויש מצוות השייכות למלך, ויש מי שלא נקרה לפניו קן ציפור, ויש מי שאינו יודע לשחוט. אבל כאשר יש אחדות בעם והוא כאיש אחד, נחשבת כל המצוות שכל אחד מקיים כזכות עבור הכלל. וזהו שנאמר: "ויקהל משה את כל צדת בני ישראל", הקהילים באחדות, ועל ידי כך אמר להם "אלה הדברים אשר ציוה ה'", ויחשב לכם כאילו קיימתם בין כולכם כל המצוות. *ספר "מעין השבוע" בשם החיד"א*

ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה' (לה, כא)

מה ההבדל בין "איש אשר נשאו לבו", לבין "אשר נדבה רוחו אתו"? ומדוע הקדימה התורה זה "איש אשר נשאו לבו" לזה "אשר נדבה רוחו אתו"? אומר האלשיך הקדוש: ישנם שני סוגי מתנדבים: יש אשר ליבו שלם לתת, עד אשר מיד בשומעו על איזהו צורך להתנדב, ימהר להביאו. לעומתו יש מי אשר ירע לבבו לתת, כאשר היצר ממאן להיכנע לנשמה, המשתוקקת בכל מאודה לתת. נפשו הטהורה אומרת לתת, ואילו השטן אומר לו, מדוע תפזר את נכסיך אשר עמלת וטרחת עליהם כה רבות, והרי בכך הנך עושק גם את בינך ובנותיך ובמקום לתת את נכסיך להם אתה מפזר אותם לכל עבר. מחשבות אלו מתרוצצות בקרבו, עד אשר גובהת רוח האלוקים אשר בקרבו והוא כובש ומכניע את יצרו, ומתנדב גם הוא כאחיו. כנגד אלו דיברה תורה: "אשר נשאו לבו", שנפשו חפצה להטיב ולתת. "אשר נדבה רוחו אתו", שרוחו ונשמתו הן שעשאוהו לנדיב. ומאחר שזה אשר "נשאו לבו" הוא הנותן תחילה, לכן הוקדם בכתוב לזה אשר מתעכב ונאבק עם עצמו עד שלבסוף כובש יצרו ונותן.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא" בשם האלשיך הקדוש

מדוע יחדה התורה פסוק מיוחד לנדבת הנשיאים והנשאים הביאו את אבני השוהם ואת אבני המלאים (לה, כז)

מהיכן הביאו הנשיאים אבני השוהם? מבואר בתרגום יונתן, שהעננים המכונים גם ב"נשיאים" נטלו את האבנים מנהר פישון והיניחום בפאתי המתנה, משם לקחו אותם הנשיאים והביאום למשכן. כעין זה מבואר בגמרא (יומא עה). שהנשיאים, העננים הביאו את האבנים למדבר יחד עם המן. לפי זה יש להבין, מדוע החשיבה

גבוהה הרבה מכפי כחו, נותן הקב"ה את הכח החסר לו להשלמת זה הענין. אמנם סייעתא דשמיא זו תנאי יש לה, שיהא מכיר ויודע אל הנכון כי ה' הוא הנותן חכמה בליבו, וכל חכמתו אינה אלא ממנו.

ספר משלוח גבוה בשם ה"חפץ חיים"

שכר על המנעות כעל עשיה
ויפלא הָעַם מִהֵבִיא (לו,ו)

צריך להבין, למה הוצרך הכתוב לכתוב "ויפלא הָעַם מִהֵבִיא", כיון שלא נאמר ויביאו עוד, נבין בעצמנו שלא הביאו עוד? כתב על כך הסבא מקלם זצ"ל: באה התורה ללמדנו שהיות שהנדבה היתה בנדיבות הלב, נמצא שאם לא היו מעבירים קול שלא להביא, היו ממשיכים להביא עוד ועוד, במצב כזה גם ההפסקה נחשבת למעשה נתינה ויקבלו עליה שכר, כמו שנאמר (גמרא ברכות ו): חישב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, נמצא שגדול כח נדיבות הלב, שכן על מה שמעבר לכחו יקבל שכר כאילו נתן, היות שרצונו היה לתת אם רק היה מחוייב, ואשרי לו וחלקו הטוב. לא בצדקה בלבד כך, כל דבר שאדם עושה בחפץ לב גם ההעדר נחשב כמעשה. כך מצינו גם בפרשת פקודי שנאמר: "ויקם משה את המשכן" עד "ויכל משה את המלאכה" (להלן מ, יח), וצריך להבין, מה הודיענו בזה? פשיטא, כיון שלא היה עוד מה לעשות, אם כן ממילא כלתה המלאכה? אמנם היות ועשה זאת בחפץ לב, אם כן, גם ה"ויכל" זה מעשה.

ספר "לחתך עליון" בשם הסבא מקלם

וְהַמְלָאכָה הִיְתָה דָּיִם לְכָל הַמְלָאכָה לְעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר
(לו, ז)

ה"אור החיים" הקדוש שואל, אם המלאכה היתה דים, הרי זה אינו הותר, ואם הותר הרי זה אינו דים? ומתרץ, שהכתוב השמיענו כאן את חיבתם של בני ישראל בעיני המקום, כי לצד שהביאו ישראל יותר משיעור הצריך, חש ה' לכבוד כל איש שטרחו והביאו, ונכנס כל המובא בית ה' במלאכת המשכן. וזה שיעור הכתוב, והמלאכה אשר צוה ה' לעשות במשכן, הספיקה להכניס בתוכה כל המלאכה שעשו בני ישראל, הגם שהותר, פירוש שהיה יותר מהצריך, הספיק המקבל לקבל יותר משיעורו על ידי נס. דהיינו שהקב"ה העריך ביותר את טרחתם של בני ישראל, שהביאו למרות שכבר לא היה צריך, ובגלל זה עשה להם נס גדול, וכל מה שהביאו, למרות שהיה יותר, נכנס במלאכת המשכן. נלמד מכאן עד כמה מחבב השי"ת את טרחתם של בני ישראל במצוות, ונגיע למסקנה שגם אנחנו צריכים לחבב את מי שטורח למעננו, ועושה למעלה מכוחותיו על מנת שנרגיש טוב.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "ברכי נפשי"

הלכה: טעם אמירת למנצח

כתב הרמ"א (סימן קלא ס"א): מנהג פשוט לומר ואנחנו לא נדע וכו' וחצי קדיש אשרי למנצח וכו'... ובפסקי תשובות (אות ה) כתב: טעם אמירת למנצח יענך, דאיתא במדרש י"ח מזמורים אמר דוד המלך עד יענך ה' כנגד י"ח ברכות שאדם מתפלל ואומר לו חבירו תתעני צלותך וכו', וגם מפני שמדבר מעניני הקיץ ישלח עורך וכו' הושיע ה' משיחו, לכן אומרים אותו קודם ובא לציון, ומוזכר בו אלוקי יעקב בדווקא ולא שאר אבות, לפי שיעקב אבינו טרח הרבה לפרנסם והגיע לו צרות רבות והקב"ה חלצו מכולם. כמו"כ יחלצנו הקב"ה מצרותינו ויבקש יעקב עלינו רחמים.

פסקי תשובות חלק ב'

פתגם: כשרע לך לפעמים, זכור שיש דברים הרבה יותר גרועים.

ספר "שמחלה"

חקירה: עד אחד, נאמנות

גזרית הכתוב (הנהגה), או נאמנות (בירור) (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה עד אחד כח. וכן חקר הגר"ח בסטנסיל צה האם הוא עדות או רק נאמנות).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ושנתם לבניך

כפרי אחד שכר מלמד לילדיו. יום אחד ראה והנה המלמד יושב עם בניו ליד סידור תפילה ומלמדם לומר קדיש יתום. מה זאת? קרא האב בפנים נזעמים. עודני חי! תנוח דעתך, השיב לו המלמד, עד שהילדים הללו ילמדו לומר את הקדיש כראוי, תגיע אתה לשיבה טובה.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (ד, סה)

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים, ויקטור חי בן יקוטה, שמחה ג'וזת בת אליז, יוסף בן אסתר. זרע של קיימה לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

